
Anmeldelser.

Nationalmuseets Skrifter. Etnografisk Række I. 250 Sider (30 × 22 cm). Ill. Gyldendalske Boghandel. København 1941.

Nationalmuseet har ønsket at markere den Etnografiske Samlings 100 Aars Jubilæum med Udsendelsen af første Bind af en ny Skriftrække med ovennævnte Titel. Værket indeholder 10 Afhandlinger, 9 etnografiske og een historisk om C. J. Thomsen, Grundlæggeren af Etnografisk Samling. De fornødne Midler til Udgivelsen er stillet til Raadighed af Rask-Ørsted Fondet og Carlsbergfondet. Formatet er stateligt, og hele Udstyret er meget smukt og værdigt.

Det er Hensigten, hvis Forholdene maatte tillade det, at fortsætte Udgivelsen af denne Skriftrække, og der burde være Basis for Gennemførelsen. Fra geografisk Side vilde man med Glæde imødesee en saadan Fortsættelse.

Niels Nielsen.

Johs. Iversen: Landnam i Danmarks Stenalder. En pollenanalytisk Undersøgelse over det første Landbrugs Indvirkning paa Vegetationsudviklingen. Danmarks Geologiske Undersøgelse, 2. R. Nr. 66 (68 S., 9 Tavler). København 1941. Pris 4.00 Kr.

Et af de allerinteressanteste Træk i Danmarks ældre kulturgeografiske Udvikling er Overgangen fra ældre til yngre Stenalder. Herom foreligger en rig, arkæologisk Litteratur, som i Sammenhæng er behandlet af Johs. Brøndsted i første Bind af det store Værk: Danmarks Oldtid. Allerede paa Grundlag af de fundne Redskaber, Grave og andre Efterladenskaber har det været muligt at fastslaa, at denne Overgang maa have været meget betydningsfuld, idet den ældre Kulturtype i Ertebølle- eller Køkkenmødding-Kulturen havde helt andre Erhvervstyper, Sæder og Skikke end den eller rettere de yngre Stenalder-Kulturer, karakteriserede bl. a. gennem Anvendelsen af store Stengrave, Dysser og Jættestuer, eller som i Midt- og Vestjylland af Enkeltgrave.

Gennem forskellige Undersøgelser, navnlig af Kornaftryk i Lerkarskaar og af Dyreknogler har det vist sig, at saavel Korndyrkning som Husdyrhold begynder samtidig med Indførelsen af den yngre Stenalderes Kulturtyper, og at disse Erhvervsformer er strengt knyttet til disse. En fortrinlig Oversigt over disse Forhold er givet af Gudmund Hatt i Arbejdet: Landbrug i Danmarks Oldtid.

Det skarpe Skel mellem ældre og yngre Stenalder beror paa, at med den sidstnævnte Periode kommer Landbruget til Danmark, medens den ældre Stenalderes Folk var Jægere og Samlere. Efter al Sandsynlighed kom Agerbruget udefra med nye Folkeslag, som blev bofaste i Danmark, og som ved Blanding indbyrdes og med den ældre Stenalderes Folk dannede Grundlaget for den nuværende danske Folkemasse.

Gennem meget detaljerede Pollenanalyser er det nu lykkedes Johs. Iversen at give et Billede af Vegetationens Udvikling i Overgangstiden mellem ældre og yngre Stenalder, og Resultatet af Undersøgelserne er meget bemærkelsesværdigt.

Den plantegeografiske Situation umiddelbart før er følgende: Vi befinder os midt i Egetiden. I et Par Aartusinder har Eg, Elm og Lind i Forening dannet Højskoven, lidt Fyr fandtes paa daarlig Bund, El voksede især paa vaade Steder sammen med lidt Birk.

Paa et bestemt Tidspunkt i Begyndelsen af den subborale Periode sker der imidlertid en pludselig Ændring i Skovens Sammensætning. Eg, Lind, Ask og Elm gaar midlertidigt stærkt tilbage, medens Birk viser en forbigaaende Stigning, samtidig med at Hassel naar et udpræget Maximum.

Iversen tyder disse Forskydninger som Udtryk for Vegetationsudviklingen i et Omraade, hvor et agerdyrkende Folk har foretaget Landnam og med Økse og Ild har ryddet op i den tætte Urskov. Gennem en Række Detailanalyser kan man følge Udviklingen i vidt adskilte Dele af vort Land, og næsten overalt møder man Vidnesbyrd om en plantegeografisk Revolution i den ovennævnte Overgangsperiode.

Arbejdet er et nyt Vidnesbyrd om det intime Samarbejde mellem Arkæologi og Pollenanalyse, som allerede paa en Række Felter har givet saa værdifulde Resultater.

Niels Nielsen.

Hugo Matthiessen: Det gamle Land. 14 × 22 cm, 214 S., 10 Plancher. Gyldendal, København, 1942.

Landboreformerne i det 18. Aarh.'s Slutning: Bøndernes Frigørelse, Udskiftningen og Udflytningen, har for Danmarks sociale og